

Bronwen Morgan
Prif Weithredwr
Cyngor Sir Ceredigion
Neuadd Cyngor Ceredigion
Penmorfa
Aberaeron, SA46 0PA

Cambrian Buildings
Mount Stuart Square
Cardiff CF10 5FL

Adeiladau Cambrian
Sqwâr Mount Stuart
Caerdydd CF10 5FL

10 Awst 2015

Annwyl Ms Morgan

Adolygiad o Gartrefi Gofal: Dadansoddiad o'ch ymateb terfynol

Rwy'n ysgrifennu i ddiolch i chi am roi ymateb terfynol i'm Hanghenion Gweithredu, sef ymateb yr wyf wedi cael cyfle i'w ddadansoddi bellach.

Wrth ddadansoddi'r ymateb a ddaeth i law, roeddwn i'n chwilio am sicrwydd, drwy'r wybodaeth a roddwyd a thrwy'r camau a oedd ar eu hanner neu yn yr arfaeth, y bydd fy Anghenion Gweithredu'n cael eu rhoi ar waith ac y bydd y canlyniadau arfaethedig yn cael eu cyflawni ar ran pobl hŷn.

Mae'ch ymateb yn dangos ymrwymiad i gyflawni'r newid angenrheidiol a amlinellais yn fy Adolygiad o Gartrefi Gofal ac mae'n manylu ar gamau rydych chi wedi'u cymryd neu y byddwch yn eu cymryd er mwyn cyflawni nifer o'r canlyniadau arfaethedig.

Mae'n dda gen i fod eich sefydliad wedi defnyddio'r adborth adeiladol a roddais yn gynharach yn y flwyddyn er mwyn gwella'ch ymateb. Mae'n dda gweld bod yr Awdurdod Lleol yn gweithio gyda'r Bwrdd Iechyd mewn rhai o'r Anghenion Gweithredu

Mae'ch sefydliad wedi cynnig mynd ati i ddatblygu gwasanaethau neu brosesau newydd sydd â'r potensial i symud ymlaen fel arferion gorau. Er enghraifft, bydd rhaid i reolwyr cartrefi gofal gyflwyno adroddiadau a myfyrio ynglŷn â'r ystod o gysylltiadau cyfeillio a'r cysylltiadau cymunedol

sydd wedi'u datblygu a chynnwys adborth gan y preswylwyr yn eu 'Hadroddiad Ansawdd Blynyddol' (Angen Gweithredu 3.3).

Gan hynny, rwy'n fodlon bod eich sefydliad eisoes yn cydymffurfio â'r rhan fwyaf o'm Hanghenion Gweithredu neu wedi ymrwymo i gymryd y camau angenrheidiol i gyflawni'r newid angenrheidiol. Serch hynny, rhaid imi nodi bod dau faes o hyd lle mae angen rhagor o waith er mwyn rhoi sicrwydd imi y bydd y newid a'r gwelliant angenrheidiol yn cael eu cyflawni ar ran pobl hŷn.

Byddwn i hefyd yn disgwyl eich gweld yn datblygu gweithdrefnau clir ar gyfer adolygu a chlориannu er mwyn rhoi sicrwydd ar lefel uchel yn eich sefydliad y bydd y canlyniadau angenrheidiol yn cael eu cyflawni..

Mae dadansoddiad manwl wedi'i atodi o'r wybodaeth ychwanegol a roesoch mewn ymateb i'm cais.

Fel y gwyddoch, o dan Ddeddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru) 2006 mae'n ofynnol imi gadw cofrestr o'r ymatebion i'm Hanghenion Gweithredu ac felly bydd yr holl ymatebion gan y cyrff sy'n dod o dan fy Adolygiad yn cael eu cyhoeddi ar fy ngwefan ynghyd â'r dadansoddiad o bob ymateb.

Fel y dywedais yn barod, byddaf yn cyhoeddi sylwebaeth gyffredinol ynghylch a ydw i'n credu y bydd y newid yr wyf yn disgwyl ei weld ar ran pobl hŷn yn cael ei wireddu ledled Cymru ac rwy'n bwriadu gwneud datganiad cyhoeddus ffurfiol am hyn ac am y camau y mae'r cyrff unigol sy'n dod o dan yr adolygiad yn bwriadu eu cymryd. Caiff y datganiadau hyn eu gwneud ar 11 Awst.

Rwy'n bwriadu cynnal adolygiad dilynol ymhen 18 mis, pryd y byddaf yn chwilio am dystiolaeth bendant bod y canlyniadau yr wyf yn disgwyl eu gweld wedi'u cyflawni'n gyson ar draws cartrefi gofal eich ardal. Yn nes ymlaen, byddaf yn rhoi gwybod ichi am hyd a lled yr adolygiad a'r dull y byddaf yn ei ddefnyddio.

Er hynny, mae yna nifer o feysydd y bydd arna i angen diweddariad a sicrwydd yn eu cylch yn y cyfamser ac fe fyddaf yn ysgrifennu atoch ar wahân ynglŷn â'r rhain a sut y byddaf yn gofyn ichi wneud hyn.

Rwy'n edrych ymlaen at barhau i gydweithio â chi i sicrhau bod gan bobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal yng Nghymru yr ansawdd bywyd gorau posibl a'r safonau gofal uchaf.

Yn gywir

Sarah Rochira
Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Cyngor Sir Ceredigion

Rwy'n croesawu'r ffaith bod Menter Gydweithredol Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Canolbarth a'r Gorllewin yn dweud y bydd yn parhau i chwarae rhan allweddol mewn lleadaenu addysg ac mewn dod ag asiantaethau at ei gilydd i fynd i'r afael â heriau, gan barhau ar siwrnai gyffredin o welliannau.

Angen Gweithredu 1.6

Casgliad Terfynol - Derbyniol

1.6 Cynigir eiriolaeth annibynnol i bobl hŷn o dan yr amgylchiadau canlynol:

- pan fo pobl hŷn mewn perygl, neu yn dioddef camdriniaeth gorfforol, emosiynol, ariannol neu rywiol.
- lle mae cartref gofal yn cau neu berson hŷn yn symud oherwydd bod eu hanghenion gofal wedi newid.
- pan fo person hŷn angen cymorth i'w helpu i adael yr ysbyty.

Yn achos y rhai sydd â chapasiti anwadal neu anawsterau cyfathrebu, dylai hwn fod yn eiriolaeth na chyfarwyddir.

Pan fo pryderon cynyddol ynglŷn â chartref gofal, mae'n rhaid i breswylwyr gael mynediad i eiriolaeth na chyfarwyddir.

Mae'r ymateb gan yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu yma yn cynnwys nifer o gamau neu ymrwymadau cadarnhaol sydd â'r potensial i sicrhau bod pobl hŷn yn gallu sicrhau eu hawliau a sicrhau bod eu pryderon yn cael eu hateb mewn lleoliadau lle maen nhw'n hyglwyf.

Mae'r ymateb yn darparu manylion am y ddarpariaeth eiriolaeth gyfredol ac rwy'n croesawu'r ffaith bod yr Awdurdod Lleol wedi comisiynu partner i gynnal ymarfer ymgynghori i benderfynu pa fath o wasanaeth eiriolaeth y byddai unigolion yn ei hoffi.

Rwy'n falch o weld bod yr Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i wella'i waith cydweithredol gyda'r Bwrdd Iechyd i dendro ar y cyd am ragor o gefnogaeth eiriolaeth barhaol yn yr ardal. Er nad yw'n ymddangos bod yr

Awdurdod Lleol ar hyn o bryd yn darparu eiriolaeth annibynnol yn yr holl sefyllfaoedd a amlinellir yn yr Angen Gweithredu, mae'r ymateb yn cynnwys cynllun ac amserlen glir lle y bydd yr Awdurdod Lleol yn datblygu ac yn gweithredu manyleb eiriolaeth newydd ar y cyd â'r Bwrdd Iechyd. Rwy'n croesawu'r ffaith bod yr ymateb yn amlwg yn ymrwmo i gynnwys cyfeiriad penodol at yr amgylchiadau a amlinellir yn yr Angen Gweithredu yn y fanyleb eiriolaeth newydd. Ar ben hynny, mae'n dda gweld bod yr Awdurdod Lleol wedi ymrwmo i ddatblygu canllawiau clir i'r staff yn seiliedig ar yr Angen Gweithredu.

Mae'r ymateb yn cynnwys amserlenni clir ar gyfer cwblhau'r camau a nodwyd, ac mae'n nodi unigolion atebol a ddylai alluogi'r Awdurdod Lleol i fonitro cynnydd a gweithrediad y camau hyn yn ofalus.

Angen Gweithredu 2.2

Casgliad Terfynol - Derbyniol

2.2 Mae gan bobl hŷn fynediad i wasanaethau arbenigol a, phan fo hynny'n briodol, i ofal amlddisgyblaethol a ddyluniwyd i gefnogi adsefydlu yn dilyn cyfnod o afiechyd.

Roedd ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu yma yn datgan bod y Bwrdd Iechyd wedi cyfrannu at y diweddariad ar gyfer yr adran yma. Mae'n cynnwys cyfeiriad at nifer o adolygiadau sydd ar eu hanner neu sydd yn yr arfaeth ynglŷn â'r ddarpariaeth gwasanaethau a fyddai'n helpu'r Awdurdod Lleol a'r Bwrdd Iechyd i sicrhau gwell dealltwriaeth o lefel y mynediad i wasanaethau gofal amlddisgyblaeth, arbenigol sy'n ategu adsefydlu.

Er enghraifft, mae'r ymateb yn datgan bod yr Awdurdod Lleol a'r Bwrdd Iechyd yn gweithio gyda'i gilydd i adolygu gwasanaethau ail-alluogi, cynhelir dadansoddiad o'r bylchau yn y gwasanaethau trwy fforymau sydd wedi ennill eu plwyf fel y Grŵp Cwmpadau, a bod yna adolygiad o hyfforddiant i Therapyddion Galwedigaethol/Ffisiotherapyddion. Mae'r ymateb yn cydnabod bod angen rhagor o waith er mwyn iddo ddeall profiadau defnyddwyr gwasanaethau a bod angen datblygu prosesau i gasglu profiadau.

Rwy'n croesawu'r rhain, oherwydd heb ddeall yn iawn a oes modd i unigolion gael gafael ar y gwasanaethau hyn, fydd yr Awdurdod Lleol a'r Bwrdd Iechyd ddim yn gallu llunio darpariaeth i roi cymorth llawn i bobl hŷn yn sgil salwch, sy'n eu galluogi i gynyddu eu hannibyniaeth a'u hansawdd bywyd i'r eithaf.

Mae'r ymateb yn nodi amserlenni clir ar gyfer cychwyn gwneud y gwaith yma, ac mae hefyd yn enwi arweinydd atebol. Rwy'n croesawu'r dull cydweithredol a fabwysiadwyd i wella mynediad i wasanaethau gofal amlddisgyblaeth ac arbenigol, a'r defnydd o fwrdd gwasanaethau integredig i oruchwyllo'r cynnydd. Dylai eglurder y dull hwn ganiatáu i ansawdd ac effaith y gwasanaethau hyn, ac unrhyw newidiadau a wneir iddyn nhw, gael eu monitro'n ofalus gan yr Awdurdod Lleol.

Angen Gweithredu 3.2

Casgliad Terfynol - Rhannol

3.2 Mae holl weithwyr cartrefi gofal yn derbyn hyfforddiant dementia sylfaenol fel rhan o'r drefn gynefino, ac mae'r holl staff gofal a rheolwyr cartrefi gofal yn derbyn hyfforddiant dementia ychwanegol yn barhaus fel rhan o ddatblygu eu sgiliau a'u cymhwysedd, ac mae hyn yn elfen benodol o oruchwyllo ac asesu perfformiad.

Rwy'n croesawu'r ffaith bod ymateb yr Awdurdod Lleol yn dangos ymrwymiad clir i flaenoriaethu mynediad i hyfforddiant dementia sylfaenol i staff cartrefi gofal.

Er enghraifft, mae'r ymateb yn datgan bod hyfforddiant ymwybyddiaeth dementia sylfaenol yn rhan mewn cyfres o hyfforddiant gorfodol i holl staff gofal cartrefi gofal yr Awdurdod Lleol a bod gan staff cartrefi gofal yr Awdurdod Lleol fynediad i gwrs deuddydd a gynhelir gan y Gymdeithas Alzheimer. Er bod y camau hyn yn ymwneud â chartrefi sy'n cael eu rhedeg gan yr Awdurdod Lleol, mae yna gamau cadarnhaol eraill sy'n ymwneud â'r holl gartrefi gofal yn yr ardal, megis y targed y dylai hanner cant y cant o'r holl staff ddod yn Ffrindiau Dementia'r Gymdeithas Alzheimer, cyflwyno hyrwyddwyr dementia a darparwyr pob cartref gofal i

arddangos bod eu holl staff wedi cymryd rhan mewn hyfforddiant ymwybyddiaeth dementia sylfaenol.

Mae gan y camau hyn y potensial i sicrhau bod staff gofal yn gallu deall anghenion corfforol ac emosiynol pobl hŷn sy'n byw â dementia. Ar ben hynny, rwy'n croesawu'r ffaith bod yna amserlenni clir i gwblhau'r camau hyn, bod unigolion atebol wedi'u henwi a bod cysylltiadau wedi'u nodi hefyd â'r Bwrdd Iechyd.

Er hynny, dydy'r ymateb ddim yn darparu digon o dystiolaeth amlwg y bydd yr holl reolwyr cartrefi gofal yn derbyn hyfforddiant dementia pellach, wedi'i gynnwys fel elfen benodol o oruchwyliaeth ac asesiad perfformiad. Felly, er gwaethaf ymrwymiad clir yr Awdurdod Lleol a'r camau clir y mae'n eu cymryd i ddarparu ymwybyddiaeth dementia i staff, ni allaf fod yn gwbl sicr y bydd hyfforddiant yn newid arferion mewn cartrefi gofal ac y caiff yr Angen Gweithredu ei ateb yn llawn.

Angen Gweithredu 3.3

Casgliad Terfynol - Derbyniol

3.3 Dylid cymryd camau o ddifrif i annog defnyddio cynlluniau cyfeillio mewn cartrefi gofal, yn cynnwys prosiectau pontio'r cenedlaethau, a chefnogi preswylwyr i ddal eu gafael ar gyfeillgarwch sy'n bodoli. Mae'n rhaid i hyn gynnwys sicrhau mynediad parhaus i gefnogaeth sy'n seiliedig ar ffydd ac i gymunedau diwylliannol penodol.

Rwy'n croesawu'r ffaith bod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu yma wedi dangos dealltwriaeth o bwysigrwydd a manteision cyfleoedd cyfeillio. Er enghraifft, mae'r ymateb yn datgan bod gweithgareddau yn gallu gwella ymgysylltiad y preswylwyr a'u synnwyr o berthyn a chyflawni.

Mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i gymryd nifer o gamau sydd â'r potensial i wella mynediad pobl hŷn mewn cartrefi gofal i gyfeillio a chysylltiadau cymdeithasol ystyrlon. Caiff cyfleoedd gwirfoddoli ar gyfer Cynghrair Cyfeillion y cartrefi gofal a Chymdeithas Cyrff Gwirfoddol Ceredigion eu harchwilio. Mae datblygu gweithgareddau yn amcan yng Nghynllun Gofal Cymdeithasol yr Awdurdod Lleol, a chaiff pob cartref

gofal eu hannog i ehangu eu gweithgareddau cymunedol. Mae hyn yn hanfodol er mwyn lleihau'r risg bod pobl hŷn mewn cartrefi gofal yn dioddef unigrwydd ac arwahanrwydd cymdeithasol.

Mae'n dda gweld y bydd rhaid i reolwyr cartrefi gofal adrodd a myfyrio ar yr amrediad o gysylltiadau cymunedol a ddatblygwyd a chynnwys adborth gan breswylwyr yn yr 'Adroddiad Adolygu Ansawdd' blynyddol. Dylai hyn ddatblygu eu hymwybyddiaeth o ble y bu cynlluniau neu fentrau yn llwyddiannus neu lle mae angen eu gwella. Ar ben hynny, rwy'n croesawu'r ffaith y bydd Offeryn Cartrefi Gofal ASCOT yn cael ei ddefnyddio i fesur llwyddiant cysylltiadau cymunedol a mentrau cyfeillio ar ansawdd bywyd, yng nghartrefi gofal yr Awdurdod Lleol. Er hynny, fe fuaswn yn disgwyl i ddull cyffelyb gael ei ddefnyddio i alluogi'r Awdurdod Lleol i ddeall yn llawn yr effaith y gall cyfeillio ei chael ar ansawdd bywyd unigolion sy'n byw mewn cartrefi gofal annibynnol.

Mae'r ymateb yn nodi amserlenni clir ar gyfer cychwyn gwneud y gwaith yma, ac mae hefyd yn enwi arweinydd atebol, a dylai hyn ganiatáu i unrhyw newidiadau a wneir i'r gwasanaethau hyn gael eu monitro'n ofalus gan yr Awdurdod Lleol.

Angen Gweithredu 5.6

Casgliad Terfynol - Derbyniol

5.6 Sefydlu Cynllun Gwella Cenedlaethol er mwyn gwella cartrefi gofal ble mae Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd ac AGGCC wedi nodi ffactorau risg sylweddol a/neu barhaus ynghylch yr ansawdd bywyd neu'r gofal a ddarperir i breswylwyr a/neu dorri hawliau dynol o bosibl.

Dylai'r tîm gwella cenedlaethol ddefnyddio rheolwyr cartrefi gofal profiadol, yn ogystal ag ymarferwyr eraill, er mwyn darparu cefnogaeth ddwys a thrawsffurfiol er mwyn codi safonau ansawdd bywyd a gofal i breswylwyr yn ogystal ag atal a lliniaru risgiau i ddiogelwch yn y dyfodol.

Dylai'r gwasanaeth hefyd ddatblygu ystod o adnoddau a deunyddiau hyfforddi er mwyn cynorthwyo cartrefi gofal sy'n dymuno gwella o ran hunanddatblygu a gwelliannau parhaus.

Barnwyd o'r blaen fod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dderbyniol. Gan hynny, does dim rhagor o ddadansoddi wedi bod.

Angen Gweithredu 6.2

Casgliad Terfynol - Rhannol

6.2 Dylai darparwyr cartrefi gofal, comisiynwyr ac AGGCC ddatblygu ffyrdd anffurfiol a systematig o sicrhau eu bod yn deall ansawdd bywyd pobl hŷn yn well, drwy wrando arnynt yn uniongyrchol (nid drwy gwynion ffurfiol) a sicrhau y gweithredir ar y pryderon a leisir ganddynt.

Dylai adroddiadau blynyddol gael eu llunio ar sut mae adborth parhaus pobl hŷn wedi'i ddefnyddio i sbarduno gwelliant parhaus (gweler cam 6.10).

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu yma yn cynnwys gwybodaeth am nifer o ddulliau y mae'n eu defnyddio i gasglu barn a phrofiadau pobl hŷn a'u teuluoedd.

Er enghraifft, mae'r ymateb yn cyfeirio at holiadur blynyddol a gynhelir ac mae'n disgrifio sut mae'n rhaid i reolwyr cartrefi gofal gynnwys yn eu Hadroddiad ar yr Adolygiad Ansawdd Blynyddol pa gamau gwella y maen nhw wedi'u cyflawni mewn ymateb i hyn. Ar ben hynny, mae'r ymateb yn disgrifio sut mae'r pecyn cymorth ASCOT ac ymweliadau ar ffurf SOFI yn cael eu defnyddio i wella sut mae'r Awdurdod Lleol yn deall ansawdd bywyd.

Rwy'n croesawu'r ymrwymadau clir yma i wella dealltwriaeth yr Awdurdod Lleol o ansawdd bywyd, ac i dangos sut mae rheolwyr cartrefi gofal wedi newid gwasanaethau o ganlyniad i wrando. Mae'r ymateb yn nodi amserlenni clir ar gyfer cychwyn gwneud y gwaith yma, ac mae hefyd yn enwi arweinydd atebol a dylai hyn alluogi'r Awdurdod Lleol i fonitro unrhyw newidiadau a wneir i'r gwasanaethau yma yn ofalus.

Er hynny, rhaid imi nodi bod y rhain fel pe baen nhw'n ddulliau ffurfiol o gasglu adborth gan bobl hŷn. Ac eithrio'r cyfeiriad byr at 'gyfarfodydd rheolaidd i'r preswylwyr' ac 'adborth unigol' does dim gwybodaeth ynghylch y dull anffurfiol a pharhaus y mae'r Awdurdod Lleol yn ei

ddefnyddio i wrando ar leisiau pobl hŷn i ddatblygu dealltwriaeth drylwyr o ansawdd bywyd beunyddiol. Trwy ddibynnu ar ddulliau ffurfiol yn unig, mae yna botensial bod cyfleoedd i wneud newidiadau bach a all wneud gwahaniaeth sylweddol i ansawdd bywyd yn cael eu colli, a'u bod nhw'n dod yn sylweddol, yn creu effaith ac yn ddrud i'w datrys.

Angen Gweithredu 6.7

Casgliad Terfynol – Derbyniol

6.7 Datganiadau Ansawdd Blynyddol yn cael eu cyhoeddi gan Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol mewn perthynas ag ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal a gomisiynir a chartrefi gofal yr Awdurdod Lleol. Dylai hyn gynnwys:

- argaeledd eiriolaeth annibynnol mewn cartrefi gofal
- ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn, yn cynnwys cyfeiriad penodol at
- bobl hŷn sy'n byw â dementia a/neu sy'n colli defnydd o synhwyrau
- sut mae hawliau dynol pobl hŷn yn cael eu cynnal mewn cartrefi gofal ar draws yr Awdurdod Lleol safbwyntiau pobl hŷn, eiriolwyr ac aseswyr lleyg ynghylch yr ansawdd bywyd a'r gofal a ddarperir mewn cartrefi gofal
- lleoliad daearyddol cartrefi gofal

Dylai manylion ychwanegol ynghylch gofynion adrodd yn ôl gael eu cynnwys fel rhan o'r Bil Rheoleiddio ac Archwilio.

Rwy'n croesawu'r ffaith bod ymateb yr Awdurdod Lleol yn ymrwymo i gydymffurfio â'r Angen Gweithredu a'i fod yn cynnwys gwybodaeth am ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal sydd wedi'u comisiynu ac sy'n cael eu rhedeg gan yr Awdurdod Lleol mewn Datganiad Ansawdd Blynyddol. Fe fydd hyn yn sicrhau bod gan bobl hŷn fynediad i wybodaeth berthnasol ac ystyrlon am yr ansawdd bywyd a'r gofal a ddarperir gan gartrefi gofal unigol neu ynddyn nhw, a bod pawb yn fwy agored a thryloyw o ran ansawdd cartrefi gofal. Rwy'n falch o weld nifer

o'r camau y bydd yr Awdurdod Lleol yn eu cymryd i ategu datblygiad y Datganiad Ansawdd Blynyddol, megis gwelliannau yn yr Adroddiad Adolygu cyfredol i gartrefi gofal a'r adroddiad trosolwg o adroddiadau cyfunol gan reolwyr gwasanaethau.